

Lakivaliokunta

Perjantai 3.4.2020 klo 9.15—10.10

Läsnä

puheenjohtaja Leena Meri ps
varapuheenjohtaja Sandra Bergqvist r
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd (4, 5, 6) (3 osittain)
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Jouni Ovaska kesk (3 osittain)
jäsen Ruut Sjöblom kok (4, 5, 6) (3 osittain)
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Sebastian Tynkkynen ps (5, 6) (3, 4 osittain)
jäsen Paula Werning sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas (4, 5, 6) (3 osittain)
varajäsen Vilhelm Junnila ps

Sihteerit

valiokuntaneuvos Marja Tuokila
valiokuntaneuvos Mikko Monto

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 9 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon muuntorangaistuksen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon väliaikaisesta rajoittamisesta

Hallituksen esitys HE 29/2020 vp

Valiokunnan mietintöluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon muuntorangaistuksen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon väliaikaisesta rajoittamisesta A 3

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

Sihteeri esitteli mietintöluonnoksen.

Pöytäkirja LaVP 19/2020 vp

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi mietintöluonnoksen muutettuna.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä kappale 14 muutettiin kuulumaan seuraavasti: ”Rangaistuksen täytäntöönpanolla on keskeinen merkitys rikoksen uhrille. Ottaen huomioon, että esityksessä on kyse rangaistuksen täytäntöönpanon lyhytaikaisesta lykkäämisestä eikä tuomiota jätetä panematta täytäntöön, ehdotetulla sääntelyllä ei ole valiokunnan näkemyksen mukaan rikoksen uhrin asemaa merkittävästi heikentävää vaikutusta. On myös huomattava, että Rikosseuraamuslaitos määrää jo nykyisin rangaistuksen täytäntöönpanon alkamisajankohdan ja täytäntöönpanoa voidaan yksittäisissä tapauksissa lykätä enimmillään vuodella.

Kappaleen 15 viimeinen virke muutettiin kuulumaan seuraavasti: ”Näin ollen voidaan katsoa, että yhteiskunnan kannalta on parempi, että terveydentilaltaan heikot henkilöt hoidetaan yleisen terveydenhuollon ja muiden palvelujen piirissä.”

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Oikeudenhoidon varmistaminen koronaviruspandemian aikana

Valiokunnan oma asia O 30/2020 vp

Valiokunta hyväksyi kannanoton.

Todettiin asiasta seuraavaa:

Lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä, Syyttäjälaitokselta ja Tuomioistuinvirastolta selvitykset siitä, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty oikeudenhoidon turvaamiseksi koronavirusepidemian aikana.

Tuomioistuinviraston mukaan tuomioistuimille on annettu suositusluonteisia ohjeita, joiden pääviesti on, että kaikki tuomioistuinten käsiteltävänä olevat asiat tulisi tässäkin tilanteessa pyrkiä hoitamaan, kuitenkin siten, ettei henkilökunnan ja asian osaisten terveyttä vaaranneta altistamalla heitä koronavirustartunnoille. Tuomioistuinvirasto suosittelee etäyhteyksien (video, skype, puhelin) käyttöä kaikissa mahdollisissa tilanteissa. Käytännön tilannetta vaikeuttaa kuitenkin se, että etäyhteydet toimivat vaihtelevasti ja videoneuvottelulaitteita ei ole tuomioistuimissa tarpeeseen nähden riittävästi. Valtori on saanut parannettua tuomioistuinten verkon kapasiteettia, mutta videoneuvottelulaitteiden määrän lisäämistä rajoittavat käytettävissä olevat taloudelliset resurssit. Myös Syyttäjälaitoksen henkilöstö on saadun selvityksen mukaan siirtynyt laajasti etätöihin, mutta laajamittaisessa etätöissä on sielläkin havaittu merkittäviä tietoliikenneyhteyksien toimintaan liittyviä ongelmia. Koronavirusepidemian vuoksi oikeudenkäyntejä myös peruutetaan ja siirretään myöhemmin käsiteltäviksi, mikä merkitsee sitä, että asioiden käsittely tuomioistuimissa ja syyttäjälaitoksessa ruuhkautuu ja käsittelyajat pidentyvät.

Pöytäkirja LaVP 19/2020 vp

Valiokunta kiinnittää tilanteeseen vakavaa huomiota. Valiokunta korostaa, että kansalaisten oikeusturva ja oikeus asioiden viivytyksettömään käsittelyyn tulee pyrkiä turvaamaan poikkeuksellisinakin aikoina. Tuomioistuimilla ja syyttäviviranomaisilla on tässä keskeinen rooli, sillä ne huolehtivat valtion turvallisuuteen ja oikeusturvaan liittyvistä ydintoiminnoista. Tämän tulee kuitenkin tapahtua oikeudenkäyntiin osallistuvien terveyttä vaarantamatta. Koronavirustilanteessa onkin välttämätöntä huolehtia etäyhteyksien käyttämisen mahdollisuuksista. Lainsäädäntö mahdollistaa oikeudenkäyntiin osallistumisen etäyhteyksien avulla aiempaa useammin, mutta ongelmana on, etteivät etäyhteydet toimi käytännössä luotettavasti eikä etäosallistumisen mahdollistavia videoneuvottelulaitteita ole riittävästi. Videoneuvottelulaitteiden määrää tulee lisätä huomattavasti mahdollisimman pian. Valiokunta edellyttääkin, että lisämäärärahojen tarvetta uusien laitteiden hankkimiseksi arvioidaan pikaisesti lisätalousarviovalmistelussa. Koska tuomioistuinlaitos ja Syyttäjälaitos tulevat tarvitsemaan merkittävästi lisäresursseja myös koronavirusepidemian aiheuttamien jutturuuhkien purkamiseen, lisätalousarviovalmistelussa tulee arvioida määrärahalisäyksiä myös tähän tarkoitukseen.

Oikeusministeriön hallinnonalalle aiheutuvat Valtorin menot ovat viime vuosina kasvaneet huomattavasti, kun taas hallinnonalan toimijoiden määräraharahat ja henkilöstöresurssit ovat pitkään olleet äärimmäisen niukat. Valiokunta pitää tätä ongelmallisena, minä vuoksi se katsoo, että kehys- ja talousarviovalmistelussa on vakavasti harkittava keinoja tilanteen korjaamiseksi ja järjestelmän uudistamiseksi.

Koronavirusepidemian kestosta ei ole varmuutta, mutta vaikuttaa siltä, epidemia on ajankohtainen vielä jonkun aikaa. Tämän vuoksi valiokunta jatkaa epidemian vaikutusten seuraamista omalla toimialallaan.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

6. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on erikseen ilmoitettavana ajankohtana.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Marja Tuokila